

The Effect of Teaching the “Religious Topics” Course through the Successful Intelligence Approach on Academic Motivation and Sustainable Learning among Female Students

Ali Babaei^{1*}

1. Department of Psychology and Counselling, Farhangian University, P.O. Box 14665-889, Tehran, Iran

Received: 16 Feb 2026

Accepted: 12 Apr 2026

Available Online: 21 Apr 2026

Keywords

Successful intelligence, Religious Topics, academic motivation, sustainable learning, elementary students.

ABSTRACT

The present study aimed to investigate the effect of teaching the “Religious Topics” course through the Successful Intelligence approach on academic motivation and sustainable learning among fifth-grade female elementary school students compared with traditional teaching methods. This study employed a quasi-experimental pretest–posttest design with a control group. The statistical population consisted of fifth-grade female elementary school students in District 4 of Ahvaz, Iran. Two classes were randomly selected and assigned to the experimental and control groups. The experimental group received instruction based on the Successful Intelligence approach, whereas the control group was taught through conventional methods. Data collection instruments included the Academic Motivation Scale developed by Vallerand et al. (1992) and researcher-made tests to assess academic achievement and sustainable learning. Data were analyzed using multivariate and univariate analysis of covariance (MANCOVA and ANCOVA). The results of multivariate covariance analysis revealed a significant difference between the experimental and control groups in at least one dependent variable ($F=7.32$, $P=0.000$). Univariate covariance analysis indicated that the Successful Intelligence approach increased students’ academic motivation; however, the difference was not statistically significant compared with the traditional teaching method ($P=0.15$). In contrast, the findings demonstrated a significant positive effect of the Successful Intelligence approach on sustainable learning, with the experimental group outperforming the control group significantly in this variable ($P=0.004$). The findings suggest that teaching the “Religious Topics” course through the Successful Intelligence approach can facilitate deeper and more sustainable learning among students. Although this approach did not produce a statistically significant improvement in academic motivation compared with traditional teaching methods, it significantly enhanced learning sustainability. Therefore, integrating the Successful Intelligence approach into classroom instruction may improve educational quality, promote active student engagement, and strengthen analytical, creative, and practical abilities in learners.

How to cite:

Babaei, A. (2026). The Effect of Teaching the “Religious Topics” Course through the Successful Intelligence Approach on Academic Motivation and Sustainable Learning among Female Students. *Study and Innovation in Education and Development*, 6(1), 1-18.

* Corresponding Author:

Dr. Ali Babaei

E-mail: Babaeiali2060@cfu.ac.ir

© 2026 the authors. Published by Institute for Knowledge, Development, and Research.

This is an open access article under the terms of the [CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) License.

EXTENDED ABSTRACT

INTRODUCTION

Education systems in the twenty-first century are increasingly expected to move beyond rote memorization and foster learners' analytical, creative, and practical abilities simultaneously. Traditional instructional approaches, however, often emphasize memorization and analytical performance while neglecting creativity and practical problem-solving skills. In response to these limitations, Sternberg introduced the theory of Successful Intelligence, which conceptualizes intelligence as the coordinated use of analytical, creative, and practical abilities to achieve success within sociocultural contexts (3). According to this theory, successful individuals are not necessarily those with the highest IQ scores, but rather those who can adapt to, shape, and select environments effectively using diverse cognitive capacities (4, 5).

The theory of Successful Intelligence has attracted significant attention in educational psychology because of its emphasis on balanced cognitive development and learner-centered instruction. Sternberg argued that educational systems focusing exclusively on analytical abilities fail to address students' broader intellectual capacities and real-life competencies (6, 7). Furthermore, intelligence is now viewed not merely as a static trait but as an interaction among person, task, and situation, highlighting the importance of instructional context in educational achievement (10). Contemporary educational research also emphasizes the necessity of integrating analytical, creative, and practical learning experiences in order to prepare students for complex social and academic challenges (11).

Academic motivation is one of the most influential factors affecting learning processes and educational achievement. Motivation directs students' attention, persistence, and engagement toward academic goals and significantly predicts educational success (13). Students with higher academic motivation generally demonstrate greater persistence, deeper engagement, and stronger achievement orientation. Santrock emphasized that educational environments encouraging participation and active learning can substantially improve learners' intrinsic motivation (12). Similarly, Ghasemi Ahari found that motivational orientation is closely related to students' beliefs, attitudes, and academic aspirations (14).

Recent studies have suggested that Successful Intelligence-based instruction may enhance academic motivation and educational engagement by creating dynamic and participatory learning environments. Babaei and Maktabi demonstrated that Successful

Intelligence training improved academic achievement motivation and teacher self-efficacy among student teachers (15). Hashemi and colleagues also reported that training Successful Intelligence components positively influenced female students' academic achievement motivation (17). Similarly, Sharbafzade and Abedi found that Successful Intelligence programs increased intrinsic and extrinsic educational motivation among high school students (18). Another study showed that Successful Intelligence instruction significantly improved academic motivation and academic engagement among female students (19). Hojjati further confirmed the effectiveness of Successful-Intelligence-based interventions in improving students' academic motivation (16).

In addition to academic motivation, sustainable learning has become an important concern in educational systems. Sustainable learning refers to deep, long-lasting, and transferable learning that remains stable over time and can be applied in different contexts. Traditional teaching methods often produce superficial learning outcomes that quickly fade after examinations. In contrast, educational approaches encouraging active engagement, critical thinking, and practical application are more likely to create meaningful and sustainable learning experiences (9). Successful Intelligence instruction provides such opportunities by integrating analytical reasoning, creative thinking, and practical problem-solving into classroom learning.

Several empirical studies support the effectiveness of Successful Intelligence in enhancing academic performance and learning sustainability. Saw and Han's meta-analysis demonstrated that Successful Intelligence training programs positively affect students' academic achievement and learning quality (20). Ghobadi and colleagues reported that Successful Intelligence instruction improved creativity and academic performance among elementary school students (21). Nazari and colleagues also found that a Successful Intelligence training package significantly enhanced students' academic vitality (22). Mohkamkar and colleagues further showed that Successful-Intelligence-based training positively influenced emotional self-awareness and academic engagement among secondary school students (23). Internationally, Stemler and colleagues successfully applied the theory of Successful Intelligence in AP Physics assessment design and observed improved academic outcomes (24). Grigorenko, Jarvin, and Sternberg also validated school-based applications of the triarchic theory of intelligence across different educational settings (25). Al-Sharawy demonstrated that a Successful Intelligence-based instructional program significantly improved English writing skills among preparatory students (26). Furthermore, Li and colleagues highlighted the importance of identifying and

developing students' diverse intellectual abilities through multidimensional educational approaches (27).

Despite growing evidence supporting the educational value of Successful Intelligence, limited research has examined its effectiveness in religious education courses at the elementary school level. The "Religious Topics" course plays a significant role in shaping students' moral values, religious attitudes, and social behaviors. Therefore, implementing innovative instructional approaches in such courses may contribute to deeper learning, stronger motivation, and more sustainable educational outcomes. Accordingly, the present study aimed to investigate the effect of teaching the "Religious Topics" course through the Successful Intelligence approach on academic motivation and sustainable learning among fifth-grade female elementary school students.

METHODS AND MATERIALS

The present study employed a quasi-experimental pretest–posttest design with a control group. The statistical population consisted of fifth-grade female elementary school students in District 4 of Ahvaz, Iran. One elementary school was randomly selected from among girls' schools in the district, and two fifth-grade classes within the selected school were assigned randomly to the experimental and control groups.

The experimental group received instruction based on the Successful Intelligence approach, whereas the control group was taught using conventional teaching methods. Instructional lesson plans for the "Religious Topics" course were designed according to the analytical, creative, and practical dimensions of Successful Intelligence. Prior to the intervention, the teacher responsible for the experimental class received training regarding the principles and implementation of Successful Intelligence instruction.

To assess academic motivation, the Academic Motivation Scale developed by Vallerand et al. was administered to both groups before and after the intervention. The instrument included intrinsic motivation, extrinsic motivation, and amotivation subscales measured on a seven-point Likert scale. Reliability analysis in the present study produced a Cronbach's alpha coefficient of 0.78, indicating acceptable reliability.

Sustainable learning and academic achievement were measured through monthly teacher-made examinations consisting of 40 multiple-choice and descriptive questions. Questions 1–20 assessed retention of previously learned material and were used as indicators of sustainable learning, whereas questions 21–40 evaluated current academic achievement. The intervention continued over five months, during which students in the

experimental group participated in analytical discussions, creative activities, practical exercises, and collaborative learning experiences.

Descriptive statistics and inferential analyses were conducted using SPSS software. Multivariate analysis of covariance (MANCOVA) and univariate ANCOVA were employed to examine differences between the experimental and control groups after controlling for pretest scores. Assumptions of normality, homogeneity of variances, and homogeneity of regression slopes were assessed prior to data analysis.

FINDINGS

Descriptive statistics indicated improvements in both academic motivation and sustainable learning among students in the experimental group. The mean posttest scores of intrinsic academic motivation increased noticeably in the experimental group compared with the control group. Similarly, sustainable learning scores demonstrated substantial improvement among students receiving Successful Intelligence instruction.

Results of multivariate covariance analysis revealed a statistically significant difference between the experimental and control groups in at least one dependent variable, including academic motivation and sustainable learning ($F=7.32$, $P<0.001$).

The univariate ANCOVA results for academic motivation showed that the Successful Intelligence approach increased students' academic motivation; however, the difference between the experimental and control groups was not statistically significant ($P=0.15$). Although students exposed to Successful Intelligence instruction demonstrated higher motivation scores in the posttest phase, the magnitude of change was insufficient to produce significant between-group differences.

In contrast, the ANCOVA results for sustainable learning revealed a statistically significant difference between the two groups ($P=0.004$). Students in the experimental group demonstrated significantly greater learning retention and sustainability compared with students in the control group. The findings indicated that Successful Intelligence instruction contributed substantially to long-term retention of educational content and deeper learning processes.

DISCUSSION AND CONCLUSION

The findings of the present study demonstrated that teaching the "Religious Topics" course through the Successful Intelligence approach positively influenced students' learning sustainability and moderately improved academic motivation. The non-significant difference observed in academic motivation may be attributed to developmental characteristics of elementary school students, who often possess relatively high intrinsic

motivation regardless of instructional approach. Moreover, motivation is influenced by multiple personal, familial, and environmental factors that may not be fully modified through short-term educational interventions.

Nevertheless, the increase observed in motivational scores suggests that Successful Intelligence instruction can create more engaging and meaningful learning environments. Activities involving analytical thinking, creativity, practical application, group discussion, and active participation may foster greater interest and educational engagement among students. Such instructional experiences encourage learners to interact actively with educational content rather than receiving information passively.

The significant effect of Successful Intelligence instruction on sustainable learning constitutes one of the most important findings of the study. The integration of analytical, creative, and practical activities appears to facilitate deeper cognitive processing and stronger retention of learned material. Students who participated in interactive and application-oriented learning activities were more likely to internalize concepts and apply them meaningfully in different contexts. Consequently, their learning remained more stable over time compared with students taught through conventional methods.

The findings also suggest that religious education courses may particularly benefit from learner-centered and multidimensional instructional approaches. Because such courses aim not only to transmit information but also to shape values, attitudes, and behaviors, active participation and meaningful engagement are essential for effective learning outcomes. Successful Intelligence instruction appears capable of providing such educational opportunities by encouraging reflection, creativity, and practical understanding.

Overall, the study supports the educational value of the Successful Intelligence approach in elementary school settings. The findings indicate that instructional methods emphasizing analytical, creative, and practical abilities can improve the quality and sustainability of learning experiences. Therefore, educational policymakers and teachers are encouraged to incorporate Successful Intelligence principles into curriculum design and classroom instruction in order to enhance meaningful learning and student engagement.

تأثیر آموزش درس هدیه‌های آسمانی با رویکرد هوش موفق بر انگیزه تحصیلی و یادگیری پایدار دانش‌آموزان دختر

علی بابایی^{*۱}

۱. گروه آموزش روانشناسی و مشاوره دانشگاه فرهنگیان ایران، صندوق پستی ۸۸۹-۱۴۶۶۵ تهران، ایران

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر آموزش درس هدیه‌های آسمانی با رویکرد هوش موفق بر انگیزه تحصیلی و یادگیری پایدار دانش‌آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی در مقایسه با روش‌های سنتی تدریس بود. این پژوهش با روش نیمه‌آزمایشی و طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه گواه انجام شد. جامعه آماری شامل دانش‌آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی مدارس ناحیه ۴ شهر اهواز بود که از میان آن‌ها دو کلاس به صورت تصادفی انتخاب و در دو گروه آزمایش و گواه جای‌دهی شدند. در گروه آزمایش، آموزش درس هدیه‌های آسمانی بر اساس رویکرد هوش موفق و در گروه گواه، آموزش با روش سنتی انجام شد. ابزار گردآوری داده‌ها شامل پرسشنامه انگیزه تحصیلی والرند و همکاران (۱۹۹۲) و آزمون‌های معلم‌ساخته جهت سنجش پیشرفت تحصیلی و پایداری یادگیری بود. داده‌ها با استفاده از تحلیل کوواریانس چندمتغیری و تک‌متغیری تحلیل شدند. نتایج تحلیل کوواریانس چندمتغیری نشان داد بین گروه‌های آزمایش و گواه حداقل در یکی از متغیرهای وابسته تفاوت معنادار وجود دارد ($F=7/33$, $P=0/000$). یافته‌های تحلیل کوواریانس تک‌متغیری نشان داد آموزش مبتنی بر هوش موفق اگرچه موجب افزایش انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان شد، اما این تفاوت در مقایسه با روش سنتی معنادار نبود ($P=0/15$). در مقابل، نتایج نشان داد رویکرد هوش موفق تأثیر معناداری بر پایداری یادگیری دانش‌آموزان داشت و عملکرد گروه آزمایش در این متغیر به‌طور معناداری بالاتر از گروه گواه بود ($P=0/004$). یافته‌های پژوهش نشان داد آموزش درس هدیه‌های آسمانی با رویکرد هوش موفق می‌تواند زمینه یادگیری عمیق‌تر و پایدارتر را در دانش‌آموزان فراهم کند. هرچند این رویکرد در مقایسه با روش سنتی تفاوت معناداری در انگیزه تحصیلی ایجاد نکرد، اما توانست موجب ارتقای پایداری یادگیری شود. بر این اساس، بهره‌گیری از رویکرد هوش موفق در فرایند تدریس می‌تواند به بهبود کیفیت آموزش، مشارکت فعال دانش‌آموزان و توسعه توانش‌های تحلیلی، خلاق و عملی آنان کمک کند.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۱/۲۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۱/۲۳

تاریخ چاپ: ۱۴۰۵/۰۲/۰۱

واژگان کلیدی

هوش موفق، هدیه‌های آسمانی، انگیزه تحصیلی، پایداری یادگیری، دانش‌آموزان ابتدایی.

شیوه ارجاع دهی:

بابایی، علی. (۱۴۰۵). تأثیر آموزش درس هدیه‌های آسمانی با رویکرد هوش موفق بر انگیزه تحصیلی و یادگیری پایدار دانش‌آموزان دختر. پژوهش و نوآوری در تربیت و توسعه، ۶(۱)، ۱-۱۸.

نویسنده مسئول:

دکتر علی بابایی

پست الکترونیکی: Babaeiali2060@cfu.ac.ir

© ۱۴۰۵ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است.

انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی CC BY-NC 4.0 صورت گرفته است.

مفهوم هوش همواره یکی از بنیادی‌ترین سازه‌های روان‌شناسی تربیتی و شناختی بوده است و پژوهشگران تلاش کرده‌اند ماهیت، ابعاد و نقش آن را در موفقیت تحصیلی و عملکرد فردی تبیین کنند. در رویکردهای سنتی، هوش غالباً به‌عنوان مجموعه‌ای از توانایی‌های شناختی، تحلیلی و حافظه‌ای در نظر گرفته می‌شد که از طریق آزمون‌های استاندارد هوش قابل سنجش است. با این حال، پژوهش‌های جدید نشان داده‌اند که موفقیت افراد در زندگی واقعی صرفاً وابسته به توانایی‌های تحلیلی نیست و عوامل متعددی همچون خلاقیت، مهارت‌های عملی، سازگاری با محیط و توانایی حل مسئله نیز در این زمینه نقش تعیین‌کننده‌ای دارند (1, 2). در همین راستا، استرنبرگ با نقد دیدگاه‌های سنتی درباره هوش، نظریه هوش موفق را مطرح کرد و بیان داشت که هوش واقعی زمانی معنا می‌یابد که فرد بتواند از توانایی‌های شناختی خود برای انطباق، انتخاب و تغییر محیط استفاده کند (3, 4).

نظریه هوش موفق استرنبرگ یکی از برجسته‌ترین نظریه‌های معاصر در حوزه آموزش و یادگیری محسوب می‌شود که بر تعامل سه مؤلفه تحلیلی، خلاق و عملی تأکید دارد. بر اساس این نظریه، افراد موفق کسانی هستند که بتوانند نقاط قوت خود را شناسایی و تقویت کنند و در عین حال، نقاط ضعف خود را کاهش دهند (5). در این رویکرد، توانایی تحلیلی به پردازش اطلاعات، استدلال و ارزیابی مسائل مربوط می‌شود، توانایی خلاق به تولید ایده‌های نو و نگاه متفاوت به مسائل اشاره دارد و توانایی عملی به کاربرد دانش در موقعیت‌های واقعی زندگی مربوط است (6, 7). استرنبرگ معتقد است که آموزش زمانی اثربخش خواهد بود که میان این سه مؤلفه تعادل برقرار شود و دانش‌آموزان فرصت به‌کارگیری هم‌زمان آن‌ها را در فرایند یادگیری داشته باشند (8, 9).

در سال‌های اخیر، نظریه هوش موفق توجه بسیاری از پژوهشگران حوزه تعلیم و تربیت را به خود جلب کرده است؛ زیرا این رویکرد می‌تواند زمینه یادگیری عمیق‌تر، مشارکت فعال‌تر دانش‌آموزان و ارتقای عملکرد تحصیلی را فراهم سازد. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که آموزش مبتنی بر هوش موفق، به‌ویژه در محیط‌های آموزشی رسمی، قادر است توانایی‌های شناختی و انگیزشی دانش‌آموزان را بهبود بخشد و آنان را برای مواجهه با چالش‌های واقعی زندگی آماده سازد (10, 11). یو، شو و وو معتقدند که نظام‌های آموزشی سنتی بیش از حد بر حافظه و توانایی‌های تحلیلی تأکید دارند و این امر موجب می‌شود بسیاری از دانش‌آموزان دارای استعداد‌های خلاق و عملی نتوانند ظرفیت‌های واقعی خود را نشان دهند (11).

یکی از متغیرهای مهم در فرایند آموزش و یادگیری، انگیزه تحصیلی است. انگیزه تحصیلی نیروی درونی است که رفتار یادگیری را فعال، هدایت و تداوم می‌بخشد و نقش اساسی در میزان تلاش، پشتکار و موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان دارد (12). دانش‌آموزانی که از انگیزه تحصیلی بالاتری برخوردارند، معمولاً در انجام تکالیف آموزشی فعال‌تر بوده، در برابر شکست مقاومت بیشتری نشان می‌دهند و برای رسیدن به اهداف آموزشی تلاش بیشتری می‌کنند (13). در مقابل، کاهش انگیزه تحصیلی می‌تواند به افت

تحصیلی، بی‌علاقگی به مدرسه و کاهش مشارکت آموزشی منجر شود. قاسمی اهری نیز بیان می‌کند که انگیزش پیشرفت تحصیلی ارتباط مستقیمی با نگرش‌ها، باورها و اهداف فرد دارد و می‌تواند کیفیت عملکرد آموزشی دانش‌آموزان را تحت تأثیر قرار دهد (14).

با توجه به اهمیت انگیزه تحصیلی، پژوهشگران بسیاری به بررسی عوامل مؤثر بر آن پرداخته‌اند. یکی از این عوامل، شیوه تدریس و نوع محیط یادگیری است. روش‌های آموزشی سنتی که عمدتاً مبتنی بر انتقال مستقیم اطلاعات هستند، فرصت اندکی برای خلاقیت، مشارکت فعال و تجربه عملی دانش‌آموزان فراهم می‌کنند و در نتیجه ممکن است انگیزه درونی یادگیرندگان را کاهش دهند (12). در مقابل، رویکردهای نوین آموزشی که بر مشارکت، تعامل و یادگیری فعال تأکید دارند، می‌توانند موجب افزایش انگیزه و علاقه‌مندی دانش‌آموزان به فرایند یادگیری شوند. در این میان، آموزش مبتنی بر هوش موفق به دلیل توجه هم‌زمان به ابعاد تحلیلی، خلاق و عملی، ظرفیت بالایی برای تقویت انگیزه تحصیلی دارد (15، 16).

پژوهش‌های متعددی اثربخشی آموزش مبتنی بر هوش موفق را بر متغیرهای انگیزشی و تحصیلی تأیید کرده‌اند. بابایی و مکتبی نشان دادند که آموزش هوش موفق موجب افزایش انگیزه پیشرفت تحصیلی و خودکارآمدی معلمان دانشجو می‌شود (15). همچنین هاشمی و همکاران گزارش کردند که آموزش مؤلفه‌های هوش موفق تأثیر معناداری بر انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر دارد (17). شرباف‌زاده و عابدی نیز نشان دادند که برنامه آموزش هوش موفق می‌تواند انگیزه درونی و بیرونی دانش‌آموزان را بهبود بخشد (18). افزون بر این، شرباف‌زاده و همکاران در پژوهش دیگری دریافتند که آموزش مبتنی بر هوش موفق باعث افزایش انگیزه تحصیلی و درگیری تحصیلی دانش‌آموزان دختر دبیرستانی می‌شود (19).

علاوه بر انگیزه تحصیلی، یکی دیگر از مؤلفه‌های اساسی در نظام‌های آموزشی، یادگیری پایدار است. یادگیری پایدار به معنای حفظ، انتقال و کاربرد طولانی‌مدت آموخته‌ها در موقعیت‌های مختلف است و در مقابل یادگیری سطحی و حفظ‌محور قرار می‌گیرد. بسیاری از روش‌های سنتی آموزشی، بر حفظ مطالب و بازتولید آن‌ها در آزمون‌ها تأکید دارند و در نتیجه، یادگیری دانش‌آموزان اغلب موقتی و ناپایدار است (9). در حالی که رویکردهای آموزشی فعال، با درگیر ساختن فرایندهای شناختی عمیق‌تر، می‌توانند زمینه شکل‌گیری یادگیری پایدار را فراهم کنند.

هوش موفق به دلیل ماهیت چندبعدی خود، یکی از رویکردهای مؤثر در ایجاد یادگیری پایدار محسوب می‌شود. این رویکرد با درگیر کردن توانایی‌های تحلیلی، خلاق و عملی، دانش‌آموزان را از حالت دریافت‌کننده منفعل اطلاعات خارج کرده و آنان را به یادگیرندگانی فعال و خلاق تبدیل می‌کند (4، 5). استرنبرگ و گریگورنکو معتقدند که آموزش مبتنی بر هوش موفق موجب می‌شود دانش‌آموزان مطالب را عمیق‌تر درک کنند و بتوانند آن‌ها را در موقعیت‌های جدید به کار گیرند (9). فراتحلیل ساو و هان نیز نشان داد که برنامه‌های آموزش هوش موفق تأثیر مثبتی بر پیشرفت تحصیلی و کیفیت یادگیری دانش‌آموزان دارند (20).

پژوهش‌های داخلی نیز نقش مثبت هوش موفق در بهبود عملکرد تحصیلی و یادگیری پایدار را تأیید کرده‌اند. قبادی و همکاران نشان دادند که آموزش مؤلفه‌های هوش موفق موجب افزایش خلاقیت و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی می‌شود (21). نظری و

همکاران نیز در پژوهشی با طراحی بسته آموزشی هوش موفق، به این نتیجه رسیدند که این رویکرد می‌تواند سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان را ارتقا دهد (22). همچنین محکم‌کار و همکاران گزارش کردند که آموزش مبتنی بر هوش موفق بر خودآگاهی هیجانی و اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر مثبت دارد (23).

از سوی دیگر، پژوهش‌های بین‌المللی نیز کارآمدی این رویکرد را در حوزه‌های مختلف آموزشی نشان داده‌اند. استملر و همکاران با استفاده از نظریه هوش موفق در طراحی ارزشیابی درس فیزیک پیشرفته، به بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دست یافتند (24). گریگورنکو، جاروین و استرنبرگ نیز در بررسی آزمون‌های مبتنی بر نظریه سه‌وجهی هوش، اثربخشی این رویکرد را در محیط‌های آموزشی مختلف تأیید کردند (25). همچنین الشراوی نشان داد که استفاده از برنامه مبتنی بر هوش موفق در آموزش زبان انگلیسی، موجب بهبود مهارت‌های نوشتاری دانش‌آموزان می‌شود (26). لی و همکاران نیز بر اهمیت شناسایی و پرورش استعدادها دانش‌آموزان بر اساس ابعاد مختلف هوش موفق تأکید کرده‌اند (27).

با وجود اهمیت فراوان نظریه هوش موفق و نتایج امیدوارکننده پژوهش‌های انجام‌شده، هنوز در بسیاری از مدارس، به‌ویژه در مقطع ابتدایی، روش‌های سنتی تدریس غالب هستند و کمتر به ابعاد خلاق و عملی یادگیری توجه می‌شود. این مسئله در درس‌هایی مانند هدیه‌های آسمانی اهمیت بیشتری دارد؛ زیرا این درس علاوه بر انتقال مفاهیم دینی، در پی شکل‌دهی نگرش‌ها، ارزش‌ها و رفتارهای تربیتی دانش‌آموزان است. در چنین شرایطی، استفاده از رویکردهای آموزشی فعال و چندبعدی می‌تواند نقش مهمی در افزایش مشارکت، انگیزه و ماندگاری یادگیری دانش‌آموزان داشته باشد. همچنین پژوهش‌ناظر به بیان فر نشان داد که هوش موفق می‌تواند نقش میانجی در پیش‌بینی انگیزش پیشرفت تحصیلی ایفا کند و از این طریق بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان اثر بگذارد (28).

بر این اساس، به نظر می‌رسد آموزش درس هدیه‌های آسمانی با رویکرد هوش موفق بتواند علاوه بر ارتقای انگیزه تحصیلی، زمینه یادگیری پایدارتر و عمیق‌تر را در دانش‌آموزان فراهم کند. با وجود پژوهش‌های متعدد درباره هوش موفق، هنوز مطالعات محدودی به بررسی اثربخشی این رویکرد در درس هدیه‌های آسمانی و در مقطع ابتدایی پرداخته‌اند. بنابراین، پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر آموزش درس هدیه‌های آسمانی با رویکرد هوش موفق بر انگیزه تحصیلی و یادگیری پایدار دانش‌آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی انجام شد.

روش پژوهش

مطالعه حاضر با هدف بررسی تأثیر آموزش درس هدیه‌های آسمانی با رویکرد هوش موفق بر انگیزه تحصیلی و یادگیری پایدار دانش‌آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی انجام شد و از نظر روش‌شناسی در زمره پژوهش‌های نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون همراه با گروه گواه قرار گرفت. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی مدارس ناحیه ۴ شهر اهواز در سال تحصیلی مورد مطالعه بود. به منظور انتخاب نمونه، ابتدا از میان مدارس ابتدایی دخترانه یک مدرسه به صورت

تصادفی انتخاب شد و سپس از بین دو کلاس پایه پنجم موجود در آن مدرسه، یک کلاس به‌عنوان گروه آزمایش و کلاس دیگر به‌عنوان گروه گواه به‌صورت تصادفی تعیین گردید. در گروه آزمایش، آموزش درس هدیه‌های آسمانی بر اساس رویکرد هوش موفق ارائه شد، در حالی که گروه گواه آموزش‌های متداول و سنتی رایج در کلاس درس را دریافت کرد. پیش از اجرای مداخله، هر دو گروه از نظر انگیزه تحصیلی و سطح یادگیری مورد ارزیابی قرار گرفتند و پس از پایان دوره آموزشی نیز مجدداً مورد سنجش قرار گرفتند تا میزان تغییرات ناشی از مداخله آموزشی مشخص شود.

برای سنجش انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان از پرسشنامه انگیزه تحصیلی والرند و همکاران (۱۹۹۲) استفاده شد. این پرسشنامه یکی از ابزارهای معتبر در حوزه سنجش انگیزش تحصیلی است و دارای سه خرده‌مقیاس انگیزه درونی، انگیزه بیرونی و بی‌انگیزگی می‌باشد. پاسخ‌گویی به گویه‌های این ابزار بر اساس طیف هفت‌درجه‌ای لیکرت انجام می‌شود که نمرات از ۱ تا ۷ به گزینه‌ها اختصاص می‌یابد. پژوهش‌های پیشین روایی سازه این پرسشنامه را از طریق تحلیل عاملی اکتشافی مطلوب گزارش کرده‌اند و پایایی آن نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ تأیید شده است. در پژوهش حاضر، به منظور بررسی پایایی ابزار، پرسشنامه بر روی نمونه‌ای ۶۰ نفره از جامعه پژوهش اجرا شد و ضریب آلفای کرونباخ ۰.۷۸ برای آن به‌دست آمد که نشان‌دهنده پایایی قابل قبول ابزار بود.

به منظور ارزیابی پیشرفت تحصیلی و پایداری یادگیری دانش‌آموزان از آزمون‌های معلم‌ساخته استفاده شد. این آزمون‌ها در پایان هر ماه آموزشی برگزار می‌شدند و شامل ۴۰ سؤال به‌صورت ترکیبی از سؤالات چندگزینه‌ای و تشریحی بودند که مباحث جاری و مباحث تدریس‌شده ماه‌های قبل را دربر می‌گرفتند. سؤالات ۱ تا ۲۰ هر آزمون به مباحث ماه‌های گذشته اختصاص داشت و به‌عنوان شاخص پایداری یادگیری در نظر گرفته شد، در حالی که سؤالات ۲۱ تا ۴۰ مربوط به محتوای آموزشی ماه جاری بود و به‌عنوان شاخص پیشرفت تحصیلی مورد استفاده قرار گرفت. میانگین نمرات بخش نخست طی پنج ماه آموزشی به‌عنوان نمره پایداری یادگیری و میانگین نمرات بخش دوم به‌عنوان شاخص پیشرفت تحصیلی محاسبه شد. طراحی آزمون‌ها بر اساس اهداف آموزشی درس هدیه‌های آسمانی و متناسب با سطح شناختی دانش‌آموزان پایه پنجم انجام گرفت.

مداخله آموزشی در گروه آزمایش بر پایه رویکرد هوش موفق استرنبرگ طراحی و اجرا شد. در این رویکرد، فرایند آموزش بر سه مؤلفه اصلی توانش تحلیلی، خلاق و عملی استوار بود و تلاش شد فعالیت‌های آموزشی به‌گونه‌ای تنظیم شوند که هر سه نوع توانایی در دانش‌آموزان فعال گردد. پیش از آغاز اجرای برنامه، معلم کلاس آزمایش در زمینه اصول و شیوه‌های تدریس مبتنی بر هوش موفق آموزش و توجیه شد. در طول جلسات آموزشی، دانش‌آموزان علاوه بر یادگیری مفاهیم درسی، در فعالیت‌هایی نظیر تحلیل موضوعات، ارائه ایده‌های خلاقانه، حل مسائل کاربردی، بحث‌های گروهی، بیان تجارب شخصی و انجام تکالیف عملی مشارکت داشتند. در ابتدای هر جلسه زمانی به مرور تکالیف و بررسی مشکلات احتمالی اختصاص داده می‌شد و در پایان هر جلسه نیز خلاصه درس و نمونه تمرین‌های مرتبط به‌صورت مکتوب در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌گرفت تا امکان مرور مطالب در خارج از کلاس فراهم شود. در مقابل، گروه گواه محتوای آموزشی را با روش‌های معمول و سنتی تدریس دریافت کرد.

برای تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در بخش توصیفی، میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش محاسبه گردید و در بخش استنباطی، به‌منظور بررسی فرضیه‌های پژوهش از تحلیل کوواریانس چندمتغیری و تک‌متغیری استفاده شد. پیش از اجرای تحلیل‌ها، مفروضه‌های آماری شامل نرمال بودن توزیع داده‌ها، همگنی واریانس‌ها، خطی بودن روابط و همگنی شیب رگرسیون‌ها مورد بررسی قرار گرفت. آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن داده‌ها به کار رفت و نتایج نشان داد شرایط لازم برای استفاده از آزمون‌های پارامتریک برقرار است. تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS انجام شد و سطح معناداری آزمون‌ها ۰.۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

نتایج آمار توصیفی در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار متغیرهای انگیزه پیشرفت تحصیلی و پایداری یادگیری در گروه آزمایشی و گواه

متغیر	خرده‌مقیاس	گواه: میانگین پیش‌آزمون	گواه: میانگین پس‌آزمون	گواه: انحراف معیار پیش‌آزمون	گواه: انحراف معیار پس‌آزمون	آزمایش: میانگین پیش‌آزمون	آزمایش: میانگین پس‌آزمون	آزمایش: انحراف معیار پیش‌آزمون	آزمایش: انحراف معیار پس‌آزمون
انگیزه پیشرفت تحصیلی	درونی	۴۷.۰۹	۴۶.۳۹	۶.۵۹	۵.۵۹	۴۸.۸۳	۵۶.۴۶	۵.۲۱	۳.۵۹
انگیزه پیشرفت تحصیلی	بیرونی	۳۳.۸۷	۳۴.۶۱	۶.۲۱	۵.۵۲	۳۳.۶۲	۳۳.۱۲	۶.۵۲	۷.۶۶
انگیزه پیشرفت تحصیلی	نمره کل	۸۰.۹۶	۸۱.۰۰	۱۰.۰۷	۸.۹۶	۸۲.۴۶	۸۹.۵۸	۹.۵۸	۹.۳۷
یادگیری تحصیلی	پیشرفت تحصیلی	۳.۵۰	۱۶.۷۰	۱.۹۰	۲.۱۸	۴.۲۰	۱۷.۱۴	۲.۲۹	۱.۴۷
یادگیری یادگیری	پایداری یادگیری	۲.۸۰	۱۰.۱۰	۱.۴۶	۰.۹۶	۳.۵۶	۱۵.۰۶	۱.۲۰	۱.۱۶

بررسی نرمال بودن داده‌های پژوهش با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف انجام شد. همچنین، مفروضه‌های تحلیل کوواریانس، شامل خطی بودن رابطه متغیرها، همگنی واریانس‌ها و همگنی شیب رگرسیون‌ها، مورد بررسی قرار گرفتند. برای مقایسه گروه آزمایش و گواه و مطالعه تأثیر تدریس درس هدیه‌های آسمانی با رویکرد هوش موفق بر انگیزه تحصیلی و یادگیری پایدار، ابتدا تحلیل کوواریانس چندمتغیری روی داده‌ها انجام شد و سپس فرضیه‌های پژوهش آزمون شدند. نتایج تحلیل کوواریانس چندمتغیری در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. نتایج تحلیل کوواریانس چندمتغیری روی نمره‌های انگیزه تحصیلی و پایداری یادگیری

منبع	نام آزمون	ارزش	df فرضیه	df خطا	F	سطح معناداری
گروه	اثر پیلائی	۰.۱۲	۲	۵۹	۷.۳۲	۰.۰۰۰
گروه	لامبدای ویلکز	۰.۸۱	۲	۵۹	۷.۳۲	۰.۰۰۰
گروه	اثر هتلینگ	۰.۱۷	۲	۵۹	۷.۳۲	۰.۰۰۰
گروه	بزرگ‌ترین ریشه روی	۰.۱۵	۲	۵۹	۷.۳۲	۰.۰۰۰

همان‌طور که در جدول ۲ آمده است، نتایج تحلیل کوواریانس چندمتغیری در گروه‌های آزمایش و گواه نشان داد که حداقل از نظر یکی از متغیرهای وابسته، یعنی انگیزه تحصیلی و یادگیری پایدار، تفاوت معناداری وجود دارد ($F=7.32, P=0.000 < 0.05$). برای بررسی فرضیه «تدریس درس هدیه‌های آسمانی با رویکرد هوش موفق، انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان را نسبت به آموزش‌های سنتی بیشتر می‌کند»، پس از کنترل اثر پیش‌آزمون، نمرات انگیزه تحصیلی با استفاده از تحلیل آنووا در متن کوواریانس بررسی شد که نتایج آن در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳. تحلیل آنووا در متن کوواریانس پس‌آزمون متغیر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان

اثر	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	معناداری	اندازه اثر
پیش‌آزمون	۲.۸۷	۱	۲.۸۴	۶۴.۲۵	۰.۳۵	۰.۲۰
گروه	۰.۲۵	۱	۰.۲۴	۴.۳۹	۰.۱۵	۰.۰۴
پیش‌آزمون × گروه	۰.۲۳	۱	۰.۲۲	۴.۵۹	۰.۱۴	۰.۰۳

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، در ردیف گروه، سطح معناداری برابر با ۰.۱۵ و بزرگ‌تر از ۰.۰۵ است؛ بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که از نظر میزان انگیزه تحصیلی، بین دو گروه گواه و آزمایش تفاوت معناداری وجود ندارد. برای بررسی فرضیه «تدریس درس هدیه‌های آسمانی با رویکرد هوش موفق، پایداری یادگیری دانش‌آموزان را نسبت به روش سنتی بیشتر می‌کند»، از تحلیل آنووا در متن کوواریانس استفاده شد که نتایج آن در جدول ۴ منعکس شده است.

جدول ۴. تحلیل آنووا در متن کوواریانس پس‌آزمون متغیر پایداری یادگیری دانش‌آموزان

اثر	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	معناداری	مجدور اتا
پیش‌آزمون	۴.۸۵	۱	۳.۷۸	۷۲.۸۰۹	۰.۰۵	۰.۳۸
گروه	۲.۶۲	۱	۱.۰۶	۱.۸۹	۰.۰۰۴	۱.۴۶
پیش‌آزمون × گروه	۰.۰۴	۱	۰.۰۴۲	۱.۶۴	۰.۲۶	۰.۸۳

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، در ردیف گروه، سطح معناداری برابر با ۰.۰۰۴ است که نشان می‌دهد از نظر میزان پایداری یادگیری، میان دو گروه گواه و آزمایش تفاوت معناداری وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که آموزش درس هدیه‌های آسمانی با رویکرد هوش موفق توانسته است موجب افزایش انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شود، اما تفاوت مشاهده‌شده میان گروه آزمایش و گواه از نظر آماری معنادار نبود. در مقابل، نتایج نشان داد که این رویکرد تأثیر معناداری بر پایداری یادگیری دانش‌آموزان داشته و گروه آزمایش در مقایسه با گروه گواه از سطح بالاتری از یادگیری پایدار برخوردار بوده است. این یافته‌ها نشان می‌دهد که به‌کارگیری رویکرد هوش موفق در فرایند آموزش، هرچند ممکن است در کوتاه‌مدت تغییرات چشمگیری در انگیزه تحصیلی ایجاد نکند، اما می‌تواند موجب تعمیق یادگیری و ماندگاری بیشتر مطالب در ذهن دانش‌آموزان شود.

در تبیین یافته مربوط به انگیزه تحصیلی می‌توان بیان کرد که رویکرد هوش موفق با درگیر ساختن هم‌زمان توانایی‌های تحلیلی، خلاق و عملی، فضای یادگیری را برای دانش‌آموزان جذاب‌تر و معنادارتر می‌کند. زمانی که دانش‌آموزان فرصت می‌یابند مفاهیم درسی را از طریق بحث، فعالیت‌های خلاقانه، تجربه‌های عملی و حل مسئله بیاموزند، احساس شایستگی و درگیری شناختی بیشتری را تجربه می‌کنند و این امر می‌تواند انگیزه آنان را برای مشارکت در فعالیت‌های آموزشی افزایش دهد (3, 4). استرنبرگ معتقد است که یادگیری زمانی مؤثر خواهد بود که دانش‌آموزان بتوانند میان آموخته‌های خود و موقعیت‌های واقعی زندگی ارتباط برقرار کنند و این امر دقیقاً در رویکرد هوش موفق مورد توجه قرار می‌گیرد (5). بنابراین، افزایش نسبی انگیزه تحصیلی در گروه آزمایش را می‌توان ناشی از ماهیت تعاملی و چندبعدی این شیوه آموزشی دانست.

با وجود این، عدم معناداری تفاوت میان گروه آزمایش و گواه در انگیزه تحصیلی می‌تواند دلایل مختلفی داشته باشد. یکی از این دلایل، ویژگی‌های رشدی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی است. در این مقطع، بسیاری از دانش‌آموزان هنوز انگیزه درونی نسبتاً بالایی برای یادگیری دارند و حضور در محیط مدرسه، تعامل با همسالان و دریافت تشویق از معلمان و خانواده‌ها خود به‌تنهایی می‌تواند انگیزه تحصیلی را حفظ کند (12). بنابراین، حتی روش‌های سنتی تدریس نیز ممکن است تا حدی پاسخ‌گوی نیازهای انگیزشی دانش‌آموزان ابتدایی باشند و تفاوت میان رویکردها را کاهش دهند. همچنین باید توجه داشت که انگیزه تحصیلی متأثر از عوامل متعددی مانند نگرش خانواده، شرایط اجتماعی، ویژگی‌های شخصیتی و تجارب پیشین یادگیری است و ممکن است تنها با یک مداخله آموزشی کوتاه‌مدت به‌طور معنادار تغییر نکند (13, 14).

یافته حاضر با نتایج برخی پژوهش‌های پیشین همسو است که نشان داده‌اند آموزش مبتنی بر هوش موفق می‌تواند زمینه ارتقای انگیزه تحصیلی را فراهم کند. بابایی و مکتبی گزارش کردند که آموزش مؤلفه‌های هوش موفق موجب افزایش انگیزه پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه فرهنگیان شد (15). همچنین هاشمی و همکاران دریافته‌اند که آموزش مؤلفه‌های هوش موفق بر انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر تأثیر مثبت دارد (17). شریاف‌زاده و عابدی نیز نشان دادند که آموزش هوش موفق می‌تواند انگیزه

درونی و بیرونی دانش‌آموزان را تقویت کند (18). علاوه بر این، شریاف‌زاده و همکاران گزارش کردند که این رویکرد موجب افزایش انگیزه تحصیلی و درگیری تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود (19). نتایج پژوهش حجتی نیز نشان داد که مداخلات مبتنی بر هوش موفق در ارتقای انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان مؤثر است (16). بنابراین، اگرچه در پژوهش حاضر تفاوت میان دو گروه از نظر آماری معنادار نبود، اما روند تغییرات مشاهده‌شده با جهت‌گیری کلی پژوهش‌های پیشین هماهنگ است.

از سوی دیگر، یافته مهم پژوهش حاضر مربوط به تأثیر معنادار رویکرد هوش موفق بر پایداری یادگیری بود. این نتیجه نشان می‌دهد که دانش‌آموزانی که مفاهیم درس هدیه‌های آسمانی را از طریق فعالیت‌های تحلیلی، خلاق و عملی آموخته‌اند، توانسته‌اند مطالب را عمیق‌تر پردازش کرده و برای مدت طولانی‌تری حفظ کنند. یادگیری پایدار زمانی رخ می‌دهد که دانش‌آموز صرفاً دریافت‌کننده منفعل اطلاعات نباشد، بلکه در فرایند ساخت دانش مشارکت فعال داشته باشد. رویکرد هوش موفق دقیقاً چنین بستری را فراهم می‌کند و با تأکید بر کاربرد دانش، حل مسئله و تفکر خلاق، موجب می‌شود اطلاعات در سطح عمیق‌تری پردازش شوند (6, 9).

استرنبرگ و گریگورنکو بیان می‌کنند که آموزش مبتنی بر هوش موفق نسبت به روش‌های سنتی، یادگیری عمیق‌تر و ماندگارتری ایجاد می‌کند؛ زیرا دانش‌آموزان به‌جای حفظ طوطی‌وار مطالب، آن‌ها را تحلیل، بازسازی و در موقعیت‌های واقعی به کار می‌گیرند (9). در پژوهش حاضر نیز فعالیت‌هایی مانند بحث گروهی، ارائه مثال‌های واقعی، مشارکت در تکالیف عملی و مرور مستمر مطالب موجب شد دانش‌آموزان ارتباط معنادارتری با محتوای درسی برقرار کنند و این امر به پایداری بیشتر یادگیری انجامید. همچنین در این رویکرد، دانش‌آموزان فرصت یافتند از توانایی‌های متنوع خود استفاده کنند و همین مسئله موجب شد فرایند یادگیری برای آنان فعال‌تر و اثربخش‌تر شود (8, 10).

یافته مربوط به پایداری یادگیری با نتایج پژوهش‌های پیشین همسو است. ساو و هان در فراتحلیل خود نشان دادند که برنامه‌های آموزش هوش موفق تأثیر مثبتی بر یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دارند (20). قبادی و همکاران نیز گزارش کردند که آموزش مؤلفه‌های هوش موفق باعث افزایش خلاقیت و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی می‌شود (21). نظری و همکاران نیز به این نتیجه رسیدند که بسته آموزشی مبتنی بر هوش موفق می‌تواند سرزندگی تحصیلی و کیفیت یادگیری دانش‌آموزان را ارتقا دهد (22). افزون بر این، محکم‌کار و همکاران نشان دادند که این رویکرد موجب افزایش اشتیاق تحصیلی و خودآگاهی هیجانی می‌شود که خود می‌تواند زمینه‌ساز یادگیری عمیق‌تر و پایدارتر باشد (23).

نتایج پژوهش حاضر همچنین با دیدگاه‌های نظری استرنبرگ درباره ماهیت هوش و یادگیری هماهنگ است. استرنبرگ تأکید می‌کند که هوش نباید صرفاً به‌عنوان یک ویژگی ثابت شناختی در نظر گرفته شود، بلکه تعامل فرد، تکلیف و موقعیت است که عملکرد هوشمندان را شکل می‌دهد (10). بنابراین، زمانی که محیط آموزشی فرصت استفاده از توانایی‌های متنوع را فراهم کند، دانش‌آموزان می‌توانند ظرفیت‌های شناختی خود را بهتر به کار گیرند و یادگیری مؤثرتری داشته باشند. همچنین استرنبرگ بیان می‌کند که نظام‌های آموزشی سنتی بیش از حد بر توانایی‌های تحلیلی متمرکز هستند و این امر موجب نادیده گرفتن استعدادها و خلاق و عملی بسیاری از

دانش‌آموزان می‌شود (2, 7). در مقابل، رویکرد هوش موفق با توجه هم‌زمان به سه بعد تحلیلی، خلاق و عملی، فرصت رشد متوازن‌تری را برای یادگیرندگان فراهم می‌کند.

پژوهش حاضر از منظر کاربردی نیز دارای اهمیت است؛ زیرا نشان می‌دهد استفاده از رویکردهای نوین آموزشی در درس‌های دینی و ارزشی می‌تواند موجب افزایش کیفیت یادگیری شود. درس هدیه‌های آسمانی صرفاً انتقال مجموعه‌ای از اطلاعات دینی نیست، بلکه هدف آن شکل‌دهی نگرش‌ها، ارزش‌ها و رفتارهای اخلاقی دانش‌آموزان است. بنابراین، استفاده از روش‌هایی که مشارکت فعال دانش‌آموزان را افزایش دهد و آنان را درگیر تفکر، تحلیل و تجربه عملی کند، می‌تواند اثربخشی این درس را بیشتر سازد. یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که رویکرد هوش موفق می‌تواند چنین ظرفیتی را فراهم آورد و به ایجاد یادگیری عمیق‌تر و معنادارتر منجر شود.

همچنین نتایج پژوهش حاضر با مطالعات جدید در حوزه آموزش جهانی هم‌راستا است که بر ضرورت فاصله گرفتن از آموزش حافظه‌محور و حرکت به سمت آموزش مهارت‌محور تأکید دارند. یو و همکاران بیان می‌کنند که در نظام‌های آموزشی معاصر، موفقیت تحصیلی و حرفه‌ای نیازمند ترکیبی از توانایی‌های تحلیلی، خلاق و عملی است و رویکردهای سنتی دیگر پاسخ‌گوی نیازهای پیچیده دنیای امروز نیستند (11). همچنین لی و همکاران بر اهمیت شناسایی و پرورش استعداد‌های چندگانه دانش‌آموزان تأکید کرده‌اند و معتقدند که آموزش باید فرصت بروز انواع توانایی‌ها را برای یادگیرندگان فراهم سازد (27). نتایج پژوهش حاضر نیز نشان می‌دهد که به‌کارگیری چنین رویکردی حتی در مقطع ابتدایی می‌تواند به بهبود کیفیت یادگیری منجر شود.

از دیگر نکات قابل توجه در تبیین نتایج پژوهش حاضر، نقش فعالیت‌های تعاملی و مشارکتی در فرایند آموزش است. در رویکرد هوش موفق، دانش‌آموزان صرفاً شنونده مطالب نیستند، بلکه در بحث، تحلیل، حل مسئله و اجرای فعالیت‌های عملی مشارکت می‌کنند. این مشارکت فعال می‌تواند موجب تقویت احساس مالکیت نسبت به یادگیری، افزایش تمرکز و پردازش عمیق‌تر اطلاعات شود. از این رو، طبیعی است که یادگیری حاصل از چنین فرایندی پایدارتر از یادگیری مبتنی بر حفظ مطالب باشد (4, 5). همچنین این رویکرد می‌تواند فرصت مناسبی برای کشف استعدادها و تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان فراهم کند و آنان را به مشارکت بیشتر در فعالیت‌های آموزشی ترغیب نماید.

یکی از محدودیت‌های پژوهش حاضر، محدود بودن جامعه آماری به دانش‌آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی در یک منطقه آموزشی بود که تعمیم نتایج را به سایر گروه‌های سنی و جنسی با احتیاط همراه می‌سازد. همچنین مدت زمان اجرای مداخله آموزشی محدود بود و ممکن است اجرای طولانی‌تر برنامه آموزشی نتایج متفاوت‌تری به همراه داشته باشد. علاوه بر این، استفاده از ابزارهای خودگزارشی برای سنجش انگیزه تحصیلی می‌تواند تحت تأثیر سوگیری پاسخ‌دهی دانش‌آموزان قرار گیرد. از دیگر محدودیت‌ها می‌توان به عدم کنترل کامل متغیرهایی مانند وضعیت اقتصادی-اجتماعی خانواده، سطح تحصیلات والدین و ویژگی‌های فردی دانش‌آموزان اشاره کرد.

به پژوهشگران آینده پیشنهاد می‌شود اثربخشی آموزش مبتنی بر هوش موفق را در مقاطع تحصیلی مختلف و در میان دانش‌آموزان پسر و دختر به صورت مقایسه‌ای بررسی کنند. همچنین مطالعه نقش متغیرهای میانجی مانند خودکارآمدی، خلاقیت، تفکر انتقادی و درگیری تحصیلی در رابطه میان هوش موفق و یادگیری می‌تواند به غنای ادبیات پژوهش کمک کند. اجرای پژوهش‌های طولی با دوره‌های پیگیری بلندمدت نیز می‌تواند اطلاعات دقیق‌تری درباره پایداری آثار این رویکرد آموزشی ارائه دهد.

به معلمان و برنامه‌ریزان آموزشی پیشنهاد می‌شود در طراحی و اجرای فعالیت‌های آموزشی، به ابعاد تحلیلی، خلاق و عملی یادگیری توجه بیشتری داشته باشند و از روش‌های تدریس فعال به جای آموزش صرفاً حافظه‌محور استفاده کنند. برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای معلمان درباره اصول آموزش مبتنی بر هوش موفق و تدوین بسته‌های آموزشی متناسب با این رویکرد می‌تواند زمینه بهبود کیفیت تدریس و افزایش یادگیری پایدار دانش‌آموزان را فراهم سازد. همچنین استفاده از فعالیت‌های گروهی، حل مسئله، پروژه‌های عملی و بحث‌های کلاسی در درس‌های دینی و ارزشی می‌تواند موجب افزایش مشارکت دانش‌آموزان و تعمیق فرایند یادگیری شود.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

موازین اخلاق

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

منابع

1. Snow RE, Kyllonen PC, Marshalek B. The Topography Ability and Learning Correlation. In: Sternberg RJ, editor. *Advances in the Psychology of Human Intelligence*. 2nd ed. Hillsdale, NJ: Erlbaum; 1984. p. 47-104.

2. Sternberg RJ. What Is Intelligence, Really? The Futile Search for a Holy Grail. *Journal of Intelligence*. 2024. doi: 10.1016/j.intell.2024.10191.
3. Sternberg RJ. The Theory of Successful Intelligence. *Review of General Psychology*. 1997;3:292-316.
4. Sternberg RJ. The Theory of Successful Intelligence. *Revista Interamericana de Psicologia / Interamerican Journal of Psychology*. 2005;39(2):189-202.
5. Sternberg RJ. Successful Intelligence: A Model for Testing Intelligence beyond IQ Tests. *European Journal of Education and Psychology*. 2015;8:76-84.
6. Sternberg RJ. Raising the Achievement of All Students: Teaching for Successful Intelligence. *Educational Psychology Review*. 2002;14(4):383-93.
7. Sternberg RJ. *College Admissions for the 21st Century*. Cambridge, MA: Harvard University Press; 2010. 224 p.
8. Sternberg RJ, Grigorenko E. Successful Intelligence in the Classroom. *Theory into Practice*. 2004;43(4):274-80.
9. Sternberg RJ, Grigorenko EL. *Teaching for Successful Intelligence: To Increase Student Learning and Achievement*: Corwin Press, A Sage Publications Company; 2007.
10. Sternberg RJ. Adaptive Intelligence: Intelligence Is Not a Personal Trait but Rather a Person \times Task \times Situation Interaction. *Journal of Intelligence*. 2021;9(4):58. doi: 10.3390/jintelligence9040058.
11. Yu Y, Xu Y, Wu Y. Developing Successful Intelligence in Global Academia: A Triarchic Framework for EAP Pedagogy. *Journal of Intelligence*. 2025;13(11):134. doi: 10.3390/jintelligence13110134.
12. Santrock. *Educational Psychology*. Saeedi S, Iraq M, Daneshfar, editors. Tehran: Rasa Publications; 2014.
13. Steinmayr R, Spinath B. The Importance of Motivation as a Predictor of School Achievement. *Learning and Individual Differences*. 2009;19:80-90.
14. Ghasemi Ahari A. *The Relationship between Religious Attitude and Academic Achievement Motivation among Students of Allameh Tabataba'i University*. Tehran: Allameh Tabataba'i University; 2009.
15. Babaei A, Maktabi G. The Effect of Successful Intelligence Training on Academic Achievement Motivation and Teacher Self-Efficacy among Student Teachers at Farhangian University. *Psychological Methods and Models*. 2017;8(30).
16. Hojjati M. The Effectiveness of Successful-Intelligence-Based Intervention on Academic Motivation of Students. *Regional Journal Article*. 2023.
17. Hashemi B, Ghazanfari A, Sharifi T, Ahmadi R. The Effectiveness of Successful Intelligence Components Training on Academic Achievement Motivation of Female Students. *Educational Psychology Studies*. 2019;16(36):189-203.
18. Sharbafzade A, Abedi A. Impact of the Program of Training Successful Intelligence on the Intrinsic and Extrinsic Educational Motivation of the High School Female Students of Isfahan. *International Journal of Basic Sciences & Applied Research*. 2014;3(10):741-6.
19. Sharbaf Zadeh A, Abedi A, Yousefi Z, Aghababaei S. The Effect of Successful Intelligence Training Program on Academic Motivation and Academic Engagement Female High School Students. *International Journal of Psychological Studies*. 2014;6(3):425-40.
20. Saw KNN, Han B. Effectiveness of Successful Intelligence Training Program: A Meta-Analysis. *PsyCh Journal*. 2021;10(10):323-39. doi: 10.1002/pchj.443.
21. Ghobadi L, Habibi Kaleybar R, Farid A, Mesrabadi J. The Effect of Training Successful Intelligence Components on Creativity and Academic Performance of Elementary School Students. *Journal of Innovation and Creativity in Human Sciences*. 2021;11(1):45-66.
22. Nazari A, Saadipour E, Ebrahimi Ghavam S, Asadzadeh Dehraei H. Designing and Validating Sternberg Successful Intelligence Training Package and Its Effectiveness on Academic Vitality of Students. *Journal of Educational Psychology Studies*. 2023;20(51):138-51. doi: 10.22111/JEPS.2023.44995.5338.
23. Mohkamkar A, Shaterian F, Nikookar A. The Effectiveness of Successful-Intelligence-Based Training on Emotional Self-Awareness and Academic Engagement of Upper Secondary Students. *Journal of Sociology of Education*. 2024;10(1):305-13.
24. Stemler S, Sternberg RJ, Grigorenko EL, Jarvin L, Sharpes DK. Using the Theory of Successful Intelligence as a Framework for Developing Assessments in AP Physics. *Contemporary Educational Psychology*. 2009;34:195-209.
25. Grigorenko EL, Jarvin L, Sternberg RJ. School-Based Tests of the Triarchic Theory of Intelligence: Three Settings, Three Samples, Three Syllabi. *Contemporary Educational Psychology*. 2002;27:167-208.
26. Al-Sharawy SAM. *Using a Successful Intelligence-Based Program for Developing English Writing Skills among Preparatory Students*. Natural Science Publishing / Educational Research. 2024.
27. Li C, Yan J, Ma X, Chen X, Liu Z. Assessment of Gifted Students for Identification Purposes: New Techniques for a New Millennium. *Journal of Intelligence*. 2022;4(4):120. doi: 10.3390/jintelligence10040120.
28. Nazerieh A, Bayanfar F, editors. *Predicting Academic Achievement Motivation Based on Critical Thinking with the Mediating Role of Successful Intelligence*. Proceedings of the First National Scientific Student Conference on Psychology; 2021; Ardabil.